

Що в університеті може піти не так?

1

ПРОБЛЕМИ ВСТУПНОЇ КАМΠΑНІЇ

ЗВІРНИК МОЖЛИВИХ ПРОБЛЕМ У ВАШОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Інформаційні матеріали для абітурієнтів можуть вводити в оману, містити перебільшення та неправдиві твердження. Наприклад:

- ✓ може надаватися вигадана інформація про широкі можливості працевлаштування по завершенні програми;
- ✓ інформація про позиції закладу освіти у певних рейтингах вводить в оману (в Україні рейтинги ЗВО укладаються за недостатньо прозорими методиками, тому невідомо, про що свідчать позиції в цих рейтингах);
- ✓ ЗВО можуть давати завідомо неправдиву обіцянку присвоїти майбутнім випускникам певні професійні кваліфікації (адже завчасно відомо, що заклад освіти згідно із законодавством не має права це робити в спосіб внесення запису про такі кваліфікації до диплома про вищу освіту);
- ✓ кількість «бюджетних» місць на спеціальності (рекламується максимально можлива кількість місць, коли за результатами широкого конкурсу реальна їхня кількість може виявитися значно меншою).

Порушення вимог щодо термінів прийому документів. Поширений «завчасний» прийом документів, формування списків вступників для зарахування на навчання за контрактом, підготовка та підписання договорів з ними раніше, ніж у встановлені правилами МОН дати, себто тоді, коли це робити заборонено. В цей спосіб університет зменшує ризик того, що вступники оберуть навчання деінде. Крім того, згідно з правилами, що діяли до 2022 року, якщо вступник вже подав оригінали документів на «контракт» до того, як одержав «бюджетне» місце за конкурсом, такий вступник мав проблеми із поданням документів для зарахування на «бюджет» (для цього були потрібні оригінали документів вступника про середню освіту, які вже знаходилися в іншій приймальній комісії). Така практика, отже, в неприпустимий спосіб порушує право особи на вибір місця навчання і перешкоджає реалізації права на здобуття вищої освіти за державним (регіональним) замовленням.

Вимога надати для вступу документи, не передбачені законодавством.

Від вступників до магістратури на спеціальності, де ЄВІ не є обов'язковим, можуть вимагати скласти вступний іспит з іноземної мови в закладі освіти, коли вступник вже склав єдиний вступний іспит і бажає використовувати його результат.

Вимога подати документи у паперовій формі, коли вони подані в електронному вигляді з дотриманням законодавства про електронні послуги.

Вступні випробування, що проводяться закладом освіти, є зоною підвищених корупційних ризиків і ризику несправедливого оцінювання.

Процедура апеляції на результати складання вступних випробувань у закладі може бути такою, що де-факто не дозволяє змінити результат оцінювання.

Витік змісту завдань майбутніх внутрішніх вступних випробувань.

Висування нерелевантних вимог до вступників, що в окремих випадках можуть розглядатися як дискримінаційні та/або такі, що містять корупційні ризики (наприклад, складання нормативів з рівня фізичної підготовки для вступу на спеціальність «Право» за кошти державного замовлення у ЗВО МВС; необхідність одержання направлення на навчання від МВС, Національної поліції, іншого державного органу в цьому самому випадку).

Обман осіб, що мають право на пільги: стверджується, що вони матимуть гарантоване місце на «бюджеті», тому мають терміново подати документи для вступу, коли наявна в особи пільга насправді не гарантує їй бюджетного місця.

Підробка документів, що дають право на пільги при вступі.

Порушення законодавства щодо встановлення мінімальної вартості навчання за контрактом.

Вступ на магістратуру до іноземного ЗВО з наступним переведенням до українського закладу для «обходу» вимоги скласти вступні випробування за технологією ЗНО.

Реєстрація університетом власних студентів старших курсів без їхнього відома як «вступників» на навчання у поточному році, імовірно, з метою створення у справжніх вступників ілюзії про наявність високого конкурсу на вступ до закладу.

«Виманювання» представниками приймальної комісії у абітурієнтів логіна й пароля до електронного кабінету вступника нібито для допомоги йому, а насправді — для подання до власного ЗВО заяв на вступ на бюджет від імені вступника.

Подання заяв на вступ батьками вступника замість нього самого.

Непрозоре поселення до гуртожитку. Неоприлюднення на офіційному сайті ЗВО інформації про кількість вільних місць у гуртожитках.

Що в університеті може піти не так?

2 УМОВИ РОБОТИ ВИКЛАДАЧІВ

ЗВІРНИК МОЖЛИВИХ ПРОБЛЕМ У ВАШОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Фінансування викладачами з власних коштів видатків, які має здійснювати роботодавець або яких не повинно бути взагалі. Зокрема:

- ✓ оплата участі у конференціях, заходах з підвищення кваліфікації, публікації наукових статей;
- ✓ видання монографій, підручників за кошти авторів;
- ✓ матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу (канцелярське приладдя, папір, комп'ютерне обладнання, проєктор та ін.);
- ✓ дрібний ремонт приміщень;
- ✓ збір коштів на подарунки керівникам (наприклад, завідувачу кафедри з нагоди ювілею): чинне законодавство забороняє приймати подарунки від підлеглих незалежно від їхньої вартості;
- ✓ прохання адміністрації перерахувати кошти до благодійного фонду закладу освіти: такі фонди мають фінансуватися випускниками та представниками бізнесу;
- ✓ оформлення авторських свідоцтв та ін.

Наполегливе прохання з боку керівництва взяти відпустку за власний рахунок слід розглядати як визнання тимчасової неспроможності роботодавця виконувати власні фінансові зобов'язання перед працівником. З економічної точки зору така ситуація містить ознаки фінансової нестійкості роботодавця та, ширше, неефективної системи фінансування вищої освіти в цілому.

Відсутність практики укладання з викладачами безстрокових трудових договорів. Чинне законодавство передбачає укладання виключно строкових трудових договорів для адміністративних посад (ректор, декан, завідувач кафедри), але не містить обмежень на укладання безстрокових договорів із асистентами, викладачами, доцентами, професорами.

Відсутність прозорих критеріїв визначення терміну, на який укладається строковий трудовий договір.

Непотизм (кумівство) під час найму викладачів та їхнього просування в кар'єрі; окремо слід розглядати те саме щодо адміністративних посад.

Прийом на роботу випускників власної магістратури, аспірантури (академічний інбридинг). Сприяє формуванню закритих академічних спільнот; деюре або де-факто заборонений у низці країн.

Автоматичний вступ до профспілки при прийомі на роботу.

Мобінг під час проведення конкурсу на посаду, переукладання трудового договору на новий термін.

Неможливість одержувати зарплату на рахунок у банку, який обирає працівник, а не роботодавець.

Формальне проведення інструктажу щодо охорони праці, правил пожежної безпеки та ін.

Відсутність відокремлення посад, на яких передбачається як викладання, так і проведення досліджень, від суто викладацьких посад.

Відсутність контрактів типу «tenure» із додатковими гарантіями академічної свободи для професорів і неможливістю їх звільнення з ініціативи роботодавця.

Непрозора політика, критерії та практика виплати викладачам стимулюючих надбавок, премій.

Необхідність виконувати види робіт («публікації у міжнародних виданнях», підготовка величезної робочої програми навчальної дисципліни замість лаконічного силабусу тощо), що не мають очевидної користі для освітнього процесу.

Необхідність виконувати невластиві викладачу види робіт (виховна робота/кураторство; оформлення документів кафедри; ведення звітної документації тощо).

Надмірна кількість різних дисциплін, що їх викладачеві необхідно викладати одночасно.

Суттєве заниження норм часу для планування, обліку і оплати окремих видів роботи викладача. Наприклад, на підготовку до лекційних занять, наукове керівництво магістрантами й аспірантами та ін.

Примус до включення представників адміністрації до числа співавторів публікацій.

Постійні невинуваті зміни вимог до викладачів, їхньої діяльності, критеріїв її результативності та ефективності.

Непрозорі критерії висунення кандидатів на присудження державних премій, стипендій, нагород, інших відзнак.

Тиск на осіб, які оприлюднюють інформацію або повідомляють керівництво про ті чи інші проблеми, порушення прав, прояви недоброчесності тощо.

Робота у холодних навчальних приміщеннях (порушення права на безпечні і здорові умови праці).